BELEIDSPLAN SOCIAAL DOMEIN 2020 – 2024

Iedereen doet mee!

SAMEN DOEN!
Gulpen-Wittem

GEMEENTE
Gulpen-Wittem

SAMEN DOEN!
Gulpen-Wittem

GEMEENTE
Gulpen-Wittem

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD 4
INLEIDING 5
AMBITIE 2020 - 2024 6

01 IEDEREEN KAN MEEDOEN 8
- Voorzieningen voor iedereen 8
- Gezondheid 9
- Economische zelfstandigheid 9
- Armoede 10
- Veiligheid 10

02 GEZOND EN VEILIG OPGROEIEN 11
- Jeugdhulp en preventie 11
- Voorzieningen voor iedereen 12

03 TOEGANG 13

04 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN 17
- Beschermd wonen 17
- Wet verplichte gezondheidszorg 17
- Wet inburgering 17
- Omgevingswet 17

05 MONITORING 18
- Gezondheidsmonitor Zuid-Limburg 18
- Burgerprofielen Samen Doen 18
- Sturing toegang 19
- Monitoren samen met inwoners 19
- Communicatie 19

BEGRIPPENLIJST 20

VOORWOORD

IEDEREEN DOET MEE!

Met deze stip op de horizon wil ik de komende jaren, samen met onze inwoners, blijven werken aan een samenleving waarin we omkijken naar elkaar. Waar iedereen jong, oud, vitaal, hulpbehoevend, rijk of arm naar vermogen mee kan doen en waar burgerinitiatieven, verenigingen, ketenpartners en inwoners een bijdrage aan leveren.

Korte terugblik

Sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Ook is het belangrijk om te benoemen dat in 2014 de wet Passend Onderwijs is ingevoerd met als doel om minder kinderen naar het speciaal onderwijs en meer naar de reguliere basisschool te laten gaan. Al deze ontwikkelingen gingen gepaard met flinke bezuinigingen met als gevolg dat de gemeente wetten moet uitvoeren die we in de geest van de wet omarmen maar in de uitvoering leiden tot financiële druk. Zeker omdat de zorgvraag bij jong en oud toeneemt en complexer wordt omdat het steeds vaker de geestelijke gezondheid betreft. Dat is een zorg, maar mag onze lokale ambities niet in de weg staan.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft dit de afgelopen jaren, lokaal en in (sub)regionaal verband, voortvarend opgepakt. De structuren staan, dat is een prestatie van formaat, maar er wacht ons nog een hele klus: de transformatie.

Waar staan we nu en hoe gaan we verder?

Een lokaal beleidsplan is van belang om de lokale ambities die passen bij de unieke kenmerken van Gulpen-Wittem te kunnen beschrijven. Het plan is tot stand gekomen in samenspraak met ketenpartners en de Adviesraad Sociaal Domein. Het plan bevat speerpunten die de gemeenteraad heeft benoemd, zoals armoede, eenzaamheid en gezondheid.

De eerst positieve reacties op dit beleidsplan geven mij energie om hiermee aan de slag te gaan. Het is pas een startpunt, maar samen kunnen wij het verschil maken voor iedereen die een steuntje in de rug kan gebruiken. Met inwoners en ketenpartners werken we de plannen verder uit ook ‘buiten de gebaande paden’.

Marion van der Kleij
Wethouder Sociaal Domein

INLEIDING

Voor u ligt het integraal beleidsplan Sociaal Domein van de gemeente Gulpen-Wittem periode 2020-2024. Met dit plan geven we richting aan ons sociale beleid voor de komende vier jaar.

Met de transitie van het Sociaal Domein in 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor ondersteuning aan volwassenen, jongeren en gezinnen die zichzelf tijdelijk of voor langere tijd niet volledig zelfstandig kunnen redden. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van een breed pallet aan wetten, onder andere binnen de domeinen Wmo, Jeugd, Participatie, gezondheid en onderwijs.

Doorontwikkeling van het Sociaal Domein, de transformatie, kan niet afzonderlijk per domein plaatsvinden en wordt daarom integraal aangepakt. Een overkoepelende visie en werkwijze is het resultaat. De basis is gevormd door het coalitieakkoord ‘Buiten de gebaande paden’ 2018-2022, de herijking van de visie op de toegangsteams Jeugd en Wmo en Samen Doen.

Dit beleidsplan is lokaal en heeft alleen betrekking op de gemeente Gulpen-Wittem. In dit plan worden derhalve enkel de lokale doelen en actiepunten benoemd. In de komende hoofdstukken wordt er met ‘we’ ‘de gemeente’ bedoeld. Er zijn ook regionale taken en doelen. Deze taken worden opgepakt binnen de regio Maastricht-Heuvelland en/of Zuid-Limburg en zijn verwerkt in regionale beleidsplannen[1]. Het beleidsplan is tot slot niet bedoeld als een uitputtend overzicht van alle activiteiten binnen het Sociaal Domein. Het plan biedt ruimte om waar nodig in te kunnen spelen op lokale, maar ook regionale en landelijke ontwikkelingen.

Gedurende de looptijd van dit beleidsplan zal er na twee jaar een tussenevaluatie plaatsvinden om te monitoren waar we staan. Daarnaast zal er bij afloop van de termijn een eindevaluatie volgen om terug te kijken op de beleidsperiode en behaalde doelen.

U vindt een begrippenlijst achter dit document waarin enkele begrippen die u mogelijk niet kent, worden toegelicht.

[1] *U kunt de actuele beleidsdocumenten via de gemeentelijke website raadplegen via ‘Zorg, ondersteuning en jeugdhulp’, ‘beleidsdocumenten Sociaal Domein’.*

AMBITIE 2020 - 2024

In 2020-2024 willen we bereiken dat zo veel mogelijk inwoners meedoen in onze samenleving.

Voor het hele Sociaal Domein, van beleid tot uitvoering, van inwoner tot samenwerkingsverband, hanteren we dezelfde uitgangspunten. We vinden het belangrijk dat onze inwoners eigenaar zijn van hun eigen leven, zelf initiatief blijven nemen en werken aan hun sociale netwerk en deze inzetten waar nodig en mogelijk. We focussen op preventie en zetten in op voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. Dat doen we op een manier die past bij de eigen vertrouwde leefstijl van onze inwoners en het liefst in hun eigen thuisomgeving. Indien er extra ondersteuning nodig is, zorgen we dat het netwerk van de inwoner en andere betrokkenen mee denkt om tot een gedragen plan te komen. We bekijken alle leefgebieden samen met de inwoner en onderzoeken hoe we kunnen ondersteunen om de situatie te verbeteren. Kortom, een integrale benadering met een aanpak op maat als resultaat.

Dit beleidsplan beschrijft op hoofdlijnen de plannen voor 2020-2024. Het beleid steunt op 4 ambities:

1. **Het bieden van de juiste en tijdige ondersteuning aan inwoners;**
2. **De zelf– en samenredzaamheid van inwoners stimuleren;**
3. **Inwoners doen mee naar vermogen;**
4. **Gezond en veilig opgroeien en ouder worden.**

Route tot zorg zo eenvoudig mogelijk voor jongeren en gezinnen.

Inzetten op algemene voorzieningen.

Oog voor preventie.

Brede vraagverheldering

Zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.

Zorgen voor afstemming als er problemen zijn op meerdere gebieden of sprake is van meerdere ketenpartners.

Maatwerk

Eigen kracht

Samen met inwoners of gezinnen komen tot een plan.

Zo dicht mogelijk bij huis, thuis nabij

Inwoners benaderen op logische vindplaatsen, zoals gezondheidscentra en scholen.

01. IEDEREEN KAN MEEDOEN

Alle inwoners kunnen op hun eigen manier meedoen naar vermogen. Binnen de gemeente Gulpen-Wittem vinden we het belangrijk dat iedereen kan participeren naar zijn of haar mogelijkheden, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te doen of door gebruik te maken van een algemene voorziening.

Elk onderwerp in dit hoofdstuk wordt eerst toegelicht. Daarna volgen concrete actiepunten die beschrijven wat we de komende jaren gaan doen. De actiepunten gaan uit van behouden wat goed is, versterken en uitbreiden waar dit kan.

Voorzieningen voor iedereen

We bieden laagdrempelige voorzieningen aan onze inwoners. Hiermee stimuleren we dat er plekken zijn waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Tevens helpt dit om in een vroeg stadium problemen te constateren en aan te pakken.

De gemeente Gulpen-Wittem kent veel burgerinitiatieven en een bloeiend verenigingsleven. Dit laat zien hoe actief onze inwoners zijn en dat ze graag iets voor elkaar willen betekenen. Voorbeelden van burgerinitiatieven zijn het Alzheimer café, Repaircafé, Taalcafé en de Hoeskamers. Daarnaast zijn er ook professionele initiatieven zoals de seniorenprojecten. Ze dragen stuk voor stuk bij aan de leefbaarheid, sociale cohesie en maatschappelijke participatie in de kernen. Zo kan een Hoeskamer voor een bezoeker bijvoorbeeld iets betekenen op het gebied van een zinvolle dagbesteding en het vergroten van zijn netwerk. Vrijwilligers die werkzaam zijn bij de hoeskamers participeren eveneens. Ze werken aan hun eigen sociale netwerken en betekenen op die manier iets voor een ander. Hieruit blijkt dat burgerinitiatieven vaak meer voordelen met zich meebrengen dan alleen het doel waarvoor ze zijn opgestart.

” Elke week ben ik als vrijwilliger actief in de hoeskamer. Ik kan zo iets voor een ander betekenen en dat geeft mij een goed gevoel. Nu ben ik actief bezig, maar als ik niet naar de hoeskamer zou kunnen komen, zou ik zelf eenzaam zijn omdat ik de hele dag thuis zit! ”

Vrijwilliger (64 jaar)

Op Zuid-Limburgse schaal verricht 1 op 4 inwoners vrijwilligerswerk. Volgens de GGD Zuid-Limburg (Vervolgonderzoek Burgerprofielen Gulpen-Wittem, 2019) doen inwoners uit de gemeente Gulpen-Wittem de laatste jaren steeds meer voor een ander.
In Gulpen-Wittem wordt er door maar liefst 1 op de 3 inwoners vrijwilligers werk uitgevoerd. Dit is een positieve ontwikkeling die we de komende jaren willen voortzetten.

Naast de vele vrijwilligers die onze gemeente kent, geven ook veel inwoners mantelzorg. Als iemand onbetaald en langdurig zorg biedt aan bijvoorbeeld een ziek familielid noemen we dit mantelzorg. Mantelzorg is niet altijd een vrije keuze en heeft gevolgen voor het persoonlijk leven, school en werk van de mantelzorger. Mantelzorg helpt om mensen langer thuis te laten wonen in hun eigen omgeving. Gezien de stijging van de levensverwachting zal de behoefte aan mantelzorg alleen maar toenemen. Daarom is het belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen, onder andere door aandacht te schenken aan vervangende zorg ter ontlasting van de mantelzorger (respijtzorg). We ondersteunen mantelzorgers door de jaarlijkse mantelzorgwaardering en we subsidiëren Steunpunt Mantelzorg Zuid dat onder andere inzet op het geven van informatie en advies. Daarnaast biedt zij begeleiding aan mantelzorgers en hun netwerk.

Wat gaan we doen?

- We gaan themagerichte netwerkbijeenkomsten organiseren zodat onze ketenpartners elkaar ontmoeten en leren kennen. Op die manier bevorderen we kennisdeling en weten we elkaar nog beter te vinden.
- We gaan aan de slag met het inrichten van een digitaal buurtplatform waar vraag en aanbod omtrent informele en formele zorgvragen en diensten samenkomen.
- We vernieuwen de huidige sociale kaart naar een gebruikersvriendelijk model waarbij inwoners, initiatieven en organisaties zelf informatie kunnen beheren.
- We gaan onderzoeken of de dagbesteding voor ouderen algemeen toegankelijk kan worden georganiseerd in plaats van via individuele maatwerkvoorzieningen.
- We ontwikkelen Tafeltje Dekje door naar een toekomstbestendige maaltijdvoorziening.
- De vrijwilligerscentrale zoals die de afgelopen jaren bestond, gaat veranderen. We gaan een nieuwe invulling geven aan de bemiddeling naar vrijwilligerswerk.
- We hebben een diversiteit aan voorzieningen in onze gemeente en willen graag dat inwoners hier gebruik van maken. Dit doen we door een verbindingsmakelaar Samen Doen aan te stellen. Deze bekijkt samen met individuele inwoners de mogelijkheden voor een zinvolle vrijetijds- of dagbesteding, begeleidt hen hier naartoe en ondersteunt in het opbouwen van een sociaal netwerk. Tevens voorziet hij inwoners van informatie over het Sociaal Domein zoals de sociale kaart en minimaregelingen.
- Naast de burgerinitiatieven zijn er professionele partijen waar alle inwoners vrij gebruik van kunnen maken. We gaan verder investeren in de relatie met onze professionele ketenpartners die onder andere algemeen maatschappelijk werk en cliëntondersteuning uitvoeren. Enerzijds om vanuit onze toegang nauwer samen te werken (casusgericht), anderzijds om structurele signalen om te zetten in gemeentelijk beleid.

Gezondheid

We stimuleren een gezonde leefstijl onder onze inwoners. In lijn met het landelijk sportakkoord activeren we inwoners om meer te bewegen. De belangrijkste actiepunten zijn:

– De combinatiefunctionaris biedt ondersteuning aan verenigingen om maatschappelijke activiteiten te organiseren, bevordert een gezonde leefstijl en richt zich op de samenredzaamheid van onze inwoners.
– Meer Bewegen voor Ouderen is een laagdrempelige algemene voorziening waar ouderen aan mee kunnen doen om zo lichamelijk fitter te worden en te blijven. Het zorgt voor meer geestelijke veerkracht, vermindering van valrisico's, verminderen van eenzaamheid en een algemene toename van de leefbaarheid en burgerparticipatie binnen onze kernen.

In Gulpen-Wittem hebben we de ambitie om eenzaamheidgevoelens onder onze inwoners te verminderen. Eenzaamheid is voor iedereen anders en komt op alle leeftijden voor. Volgens de GGD Zuid-Limburg (Gezondheidsatlas Zuid-Limburg, 2016) voelt 2,9% van de jongeren (13-16 jaar) zich vaak eenzaam. Van de inwoners in de leeftijd van 19 tot 65 jaar geeft ongeveer 46% aan sociaal eenzaam te zijn. Bij 75+ inwoners komt dit gevoel nog meer voor (54%). Eenzaamheid komt met name voor in de kern Gulpen. Deze cijfers laten zien dat eenzaamheid aandacht verdient in onze gemeente.

De kans op dementie neemt sterk toe naarmate mensen ouder worden en zich eenzaam voelen. Ruim 8% van de mensen boven de 65 jaar heeft dementie. In de gemeente Gulpen-Wittem zijn 3.830 inwoners ouder dan 65 jaar; dit zou betekenen dat er ongeveer 300 mensen met dementie in onze gemeente wonen. In de regio Maastricht-Heuvelland werken veel verschillende organisaties onder de noemer 'ketenzorg door Hulp bij dementie' samen voor een dementievriendelijke samenleving. Het doel is goede zorg en ondersteuning bieden aan inwoners met dementie en hun directe leefomgeving zodat zij zo lang mogelijk samen thuis kunnen blijven wonen.

Wat gaan we doen?

- We faciliteren verenigingen in het opzetten van een laagdrempelig en passend (sport- en beweeg) aanbod zodat deelname door doelgroepen die extra ondersteuning nodig hebben mogelijk is.
- We gaan samen met onze informele en formele ketenpartners onderzoeken middels welke concrete interventies we de problematiek rondom eenzaamheid en dementie kunnen aanpakken. Hiervoor willen wij een startconferentie organiseren. We streven ernaar om de doelgroep zelf vertegenwoordigd te laten zijn.
- In het kader van voorlichting over gezonde leefstijl ondersteunen wij een lokale uitrol van landelijke en regionale campagnes via de gemeentelijke communicatiekanalen en CJG 043. Denk bijvoorbeeld aan 'Ik pas' en 'stoptober'.

Economische zelfstandigheid

We streven ernaar dat iedereen, indien dat mogelijk is, kan deelnemen aan het arbeidsproces. Daar waar mogelijk aan betaald werk, maar meedoen naar vermogen staat centraal. Dat betekent dat er, afgestemd op de wensen en mogelijkheden van de individuele inwoner, ook gekeken wordt naar gesubsidieerde arbeid of vrijwilligerswerk.

De Participatiewet biedt een vangnet voor mensen die tijdelijk niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien. We willen dat mensen met een uitkering gaan werken of participeren naar vermogen. Mensen die dit nog niet op eigen kracht lukt, ondersteunen en activeren we in een traject er naartoe. We zetten in op interventies voor verschillende doelgroepen, namelijk de re-integratie statushouders, het buurtteam, de 45plus aanpak en de jongerenaanpak.

Een belemmering bij arbeidsparticipatie is het hebben van (problematische) schulden. We zetten middels schuldenpreventie in op een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die gericht zijn op de signalering en het voorkomen van schulden en het vergroten van financiële vaardigheden.

Een groot deel van de jongeren lukt het om zelfstandig hun talenten te ontwikkelen en economisch zelfstandig te worden. Een kleine groep heeft hier ondersteuning bij nodig. Om de kansen van jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten is het nodig om te investeren in de samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en gemeenten. Dit is nodig om een soepele overgang van school naar vervolgonderwijs en werk met arbeidsperspectief te realiseren en daarmee instroom in de uitkering te beperken. Dit doen we door de continuering van de aanpak jeugdwerkloosheid door Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH): de jongerenaanpak.

Armoede

Armoede is een complex probleem, wat vraagt om een benadering op diverse leefgebieden. Oorzaken en gevolgen van armoede kunnen verschillen van persoon tot persoon, wat vraagt om maatwerkoplossingen. De komende jaren wordt ingezet op armoedebestrijding, het voorkómen van armoede en het terugdringen van armoede door het bevorderen van financiële zelfredzaamheid. We willen dat de overerving van armoede wordt voorkomen door extra aandacht te geven aan kinderen/gezinnen. Binnen het kindpakket bieden we kinderen de mogelijkheid om mee te doen aan sport- en culturele activiteiten, activiteiten op school en zich creatief te ontwikkelen. Hier zetten we op in door ook de komende jaren de minimaregelingen ten behoeve van kinderen, zoals de tegemoetkoming Maatschappelijke Participatie, tegemoetkoming in de kosten van onderwijs, Stichting Leergeld, het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het Nationaal Jeugdontbijt te continueren. Daarnaast proberen we bewustwording van jongeren in de middelbare schoolleeftijd op financieel gebied te vergroten, in de vorm van het spel 'No credit Game Over'.We hopen hierdoor sociale uitsluiting en de ongelijkheid die ontstaat door armoede te verminderen.

Wat gaan we doen?

- We verruimen de inkomensgrens voor bijzondere bijstand, minimaregelingen en fondsen om armoedeval te voorkomen.
- We gaan aan de slag met het vereenvoudigen van de armoederegelingen.
- In 2020 komt er een nieuw beleidsplan armoede.

Veiligheid

Een kleine groep inwoners heeft ingewikkelde en ernstige problemen waarbij veel verschillende zorg- en veiligheidspartners betrokken zijn. Door deze problematieken op het snijvlak van zorg en veiligheid te verbinden en integraal te benaderen vergroten we de kans op succesvolle, duurzame oplossingen voor inwoners. Dat vraagt om een persoonsgerichte aanpak waarin veiligheidspartners de krachten bundelen en samen optrekken. Complexe problemen bij gezinnen vragen om extra aandacht voor de kwetsbare kinderen in deze situaties. Als gemeente hebben we een verantwoordelijkheid om de veiligheid van deze kinderen te waarborgen.

Wat gaan we doen?

- We gaan nauwer samenwerken met het domein Openbare Orde en Veiligheid (OOV), bijvoorbeeld omtrent verwarde personen. Dit helpt om meer inzicht in onze wijken en kernen te krijgen.
- Ten aanzien van huiselijk geweld en kindermishandeling is er als pilot een aandachtsfunctionaris aangewezen, dit gaan we structureel borgen. Deze aandachtsfunctionaris is er om de uitvoering van de meldcode te bewaken en meldingen van Veilig Thuis op te pakken.
- We gaan in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling invulling geven aan de regiovisie Geweld hoort nergens Thuis en de uitvoeringsagenda. De doelgroep ouderenmishandeling zal binnen onze gemeente extra aandacht krijgen van de aandachtsfunctionaris.

02. GEZOND EN VEILIG OPGROEIEN

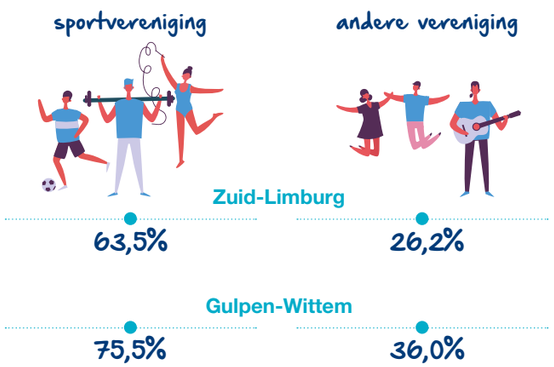
In dit hoofdstuk gaan we verder in op voorzieningen die er in onze gemeente zijn voor jongeren en gezinnen als basis voor iedereen om gezond en veilig opvoeden en opgroeien te ondersteunen. Door het versterken van het preventieaanbod verwachten we een afname van het beroep op niet-vrij toegankelijke jeugdzorg.

Elk onderwerp in dit hoofdstuk wordt wederom toegelicht. Daarna volgen concrete actiepunten die beschrijven wat we de komende jaren gaan doen.

Jeugdhulp en preventie

Onder preventief jeugdbeleid vallen enerzijds de basisvoorzieningen en trainingen die voor alle kinderen en gezinnen toegankelijk en beschikbaar zijn, zoals jeugdgezondheidszorg, CJG 043, jongerenwerk, jongerencentrum Galaxy, kinderopvang, school, en sport- en cultuuractiviteiten. Anderzijds richt het preventiebeleid zich op het verbeteren van de leefstijl, onder andere door Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), het preventie en handhavingsplan alcohol onder de 18 jaar, een rookvrije omgeving en het convenant gezonde en veilige school.

Uit de Jeugdmonitor 2015 van de GGD Zuid Limburg blijkt dat de jongeren in de leeftijd van 13 – 16 jaar lid zijn van

Wat gaan we doen?

- Doordat er een stijging is van het aantal (vecht)scheidingen en daarmee de effecten die dit heeft op kinderen in deze situatie, gaan we aan de slag met de interventie KIES. Daarnaast zijn er jeugdconsulenten geschoold middels de opleiding ‘complexe echtscheidingen’. Zij delen hun expertise in een regionale werkgroep.
- Vergeleken met de jongeren in heel Nederland, zijn volgens de GGD Zuid-Limburg (Gezondheidsatlas, 2016) meer jongeren in Zuid-Limburg onvoldoende weerbaar (7,1% vs. 8,8%). Tussen de Zuid-Limburgse gemeenten varieert het percentage onvoldoende weerbare jongeren van 3,4% tot 10%. Binnen de gemeente Gulpen-Wittem geeft 8,4% van de jongeren in de leeftijd van 13-16 jaar aan onvoldoende weerbaar te zijn.
  Om de weerbaarheid van jongeren in onze gemeente te verbeteren, gaan we starten met de interventie Rots en Water.
- In het kader van het sub-regionaal project ‘Versterken Eigen Kracht’ gaan we starten met de methodiek Home Start waarbij getrainde vrijwilligers ouders helpen hun opvoedvaardigheden te versterken en het vergroten van hun sociale netwerk.
- We gaan samen met jongerenwerk en verenigingen een toekomstvisie opstellen voor het jongerencentrum Galaxy.
- We gaan samen met de voorschoolse organisaties en scholen verkennen hoe we, in het kader van preventie, gezamenlijke thema’s kunnen benoemen om samen op in te zetten.

Voorzieningen voor iedereen

De eerste levensjaren van kinderen zijn cruciaal op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkelingen en ontwikkeling van taal, cognitie en motoriek. De jeugdgezondheidszorg, peuter/kinderopvang en het onderwijs spelen een essentiële rol, omdat zij bijna alle kinderen uit de gemeente in beeld hebben. Het zorgen voor een goede start van kinderen begint zelfs nog voor de geboorte. Cijfers laten zien dat er in Zuid-Limburg in verhouding vaker kinderen worden geboren met een afwijking, meer perinatale sterfte plaats vindt en de gezondheid van het (ongeboren) kind slechter is. Daarom zetten we in op een kansrijke start voor elk kind door te investeren in de eerste 1000 dagen. Een goede start van het leven is cruciaal voor een goede toekomst en daarmee ook voor de volgende generaties in onze gemeente. Hiervoor sluiten we aan bij het Zuid-Limburgs programma Kansrijke Start met interventies die bewezen effectief zijn. In 2030 wil Zuid-Limburg een eerste stap hebben gezet om een trendbreuk in de gezondheidsachterstanden ten opzichte van de rest van Nederland te realiseren.

Scholen, kinderopvang en jeugdgezondheidszorg hebben een belangrijke rol bij het volgen en stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Tegelijkertijd hebben zij ook de functie om mogelijke problemen in de ontwikkeling en bij het opvoeden en opgroeien te signaleren. Op het moment dat er sprake is van kans op een achterstand vóór de basisschoolleeftijd bieden we peuters bij de peuteropvang Voor en Vroegschoolse Educatie aan. Voor kinderen die een combinatie van onderwijs en zorg nodig hebben, is er de laatste jaren door wetswijzigingen veel veranderd. Leidend binnen de visie op onderwijs is het concept inclusie. Dit is erop gericht om meer kinderen in hun eigen omgeving naar school te kunnen laten gaan. Dit vraagt niet alleen iets van het onderwijs, maar ook van de gemeente. We moeten gezamenlijk de basisondersteuning versterken. Inclusie staat in nauw verband met de transformatie in de jeugdhulp waar de beweging wordt gemaakt van individueel arrangeren naar meer preventie en lichte hulp aan de voorkant. De Samenwerkingsverbanden Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs en gemeenten in Zuid-Limburg hebben naar aanleiding hiervan de ‘knooppunt structuur’ geïntroduceerd. Het knooppunt is een overleg waarin alle betrokkenen rondom een kind samenwerken om ondersteuning integraal, oplossingsgericht en op maat te realiseren.

De samenwerking van (passend) onderwijs en jeugdhulp gaat over het bieden van een omgeving waarin kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Zowel binnen het domein onderwijs als het domein jeugd wordt daarom de methodiek Eén Gezin, Eén Plan, Eén regisseur (1G1P1R) toegepast. De methodiek volgt het principe dat het gezin eigenaar is van het probleem én de oplossing. 1G1P1R is ook verankerd in de contractuele afspraken met aanbieders en wordt regionaal doorontwikkeld in een digitaal communicatie-instrument.

Wat gaan we doen?

- De gemeente werkt samen met ketenpartners aan de vorming en verdieping van diverse Integrale Kindcentra (IKC) in onze gemeente. Dit stelt ons in staat om diverse partijen en beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein met elkaar te verbinden en op een intensieve manier met elkaar samen te werken.
- Trends en ontwikkelingen zoals de leerlingenprognoses en de groei van diverse scholen nemen we mee in de opdrachtformulering en een plan van aanpak voor de ontwikkeling van een Integraal Huisvestingsplan (IHP), om in 2020 een IHP te kunnen vaststellen.
- In 2020 stellen we het Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (GOAB) op. Door een wetswijziging ontvangen we als gemeente nu ook specifieke gelden voor onderwijsachterstanden.
  Het GOAB heeft tot doel onderwijsachterstanden vroegtijdig te signaleren door het verbinden van de voor- en vroegschoolse activiteiten en daarmee doorlopende leerlijnen te creëren.
- Knooppunten van zorg zullen verder geïntroduceerd en geïmplementeerd worden in de kinderopvang, peuteropvang, primair onderwijs, voortgezet onderwijs en het MBO.

03. TOEGANG

Onder toegang verstaan wij alle professionals die intern uitvoering geven aan de wetgeving binnen het Sociaal Domein. De toegang is de plek waar inwoners terecht kunnen met hun vragen. Het betreft de toegang tot gespecialiseerde zorg, maar de consulenten hebben ook andere taken zoals vraagverheldering en regie voeren ten aanzien van casuïstiek. De gemeente Gulpen-Wittem verzorgt lokaal de toegang ten aanzien van de jeugdwet en Wmo. Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH) verzorgt onze toegang voor de Participatiewet, Leerlingenvervoer en Leerplicht.

Er zijn ontwikkelingen waardoor de visie op de toegang voor Wmo en Jeugd per 2020 is herijkt. Zo blijft het aantal inwoners dat Wmo– of jeugdhulp ontvangt stijgen en is er in toenemende mate sprake van multi-problematiek- en GGZ casuïstiek. In 2020 heeft onze gemeente een eigen team met jeugd- en Wmo-consulenten.

Om de integraliteit binnen het Sociaal Domein te kunnen borgen, is de visie op de toegang zo eenduidig mogelijk ingericht voor zowel Wmo als Jeugd. Een gezin, een plan, een regisseur (1G1P1R) staat hierbij als methodiek centraal.

De pijlers zijn:

1. Eigen hulpverlening (en voor jeugd ook schoolmaatschappelijk werk)
2. Sociale netwerkversterking
3. Investeren in een sluitend netwerk van ketenpartners zoals huisartsen.

Met deze visie geven we invulling aan de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek, het rapport “analyse toegang” uit 2017 van Transitiepartners en spelen we in op de volgende transformatiedoelen:

PREVENTIE, en uitgaan van eigen kracht jeugdigen en ouders met inzet van hun sociale netwerk

DEMEDICALISEREN, ontzorgen en normaliseren door investeringen in het opvoedkundig klimaat

Eerder de **JUISTE HULP OP MAAT**

INTEGRALE HULP volgens het uitgangspunt van één gezin, één plan, één regisseur

MEER RUIMTE voor professionals om de juiste hulp te bieden door de regeldruk te verminderen

In alle pijlers blijft centraal staan dat we uitgaan van wat nodig is voor onze inwoner, óók als dit in eerste instantie niet passend lijkt binnen de reguliere oplossingen. Medewerkers in de toegang onderzoeken allereerst welke mogelijkheden er buiten de gebaande paden zijn en bekijken vervolgens hoe dit in de geest van de wet de gewenste effecten kan opleveren. Deze werkwijze sluit aan op het coalitieakkoord met de gelijknamige titel ‘Buiten de gebaande paden’ en geeft meer vrijheid waardoor we domein overstijgend werken.

Wat gaan we doen?

- We zetten kortdurende hulpverlening in binnen de toegang jeugd en Wmo om laagdrempelig en snel hulp te bieden bij eenvoudige vragen. We verwachten hiermee wachttijden te verkorten totdat hulp start, een meerwaarde te creëren voor huisartsen en kosten beheersbaar te houden.

- Alle medewerkers in de toegang zijn opgeleid in het toepassen van sociale netwerkversterking. Deze professionaliteit ontwikkelen we verder middels de implementatie van de methodiek 1Gezin, 1Plan, 1Regisseur. In de onderzoeksfase krijgen medewerkers meer ruimte om in beeld te brengen welk netwerk er is, of dit netwerk versterking nodig heeft en of het netwerk iets kan betekenen bij hulpvragen. We zetten zo inwoners en het netwerk in hun kracht en hebben hiermee naar verwachting minder specialistische hulp van zorgaanbieders nodig.
- Onze toegangsteams krijgen te maken met nieuwe taken en problematieken zoals eenzaamheid, armoede, huiselijk geweld en GGZ problematiek. Middels scholing zorgen we dat de benodigde expertise aanwezig is om hier op in te spelen.
- Voor jeugd zijn huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen belangrijke ketenpartners, omdat zij ook zelfstandig naar jeugdhulp verwijzen. We gaan lokaal en regionaal investeren in uniformiteit van beoordelen en verwijzen, kennisdeling over wachtlijsten en hulpaanbod. Daarnaast creëren we bewustwording van kosten om het Sociaal Domein toekomstbestendig te maken.
- Er zullen binnen het team vaste contactpersonen worden aangewezen voor huisartsen zodat we op maat afspraken kunnen maken met huisartsenpraktijken.
- Er heeft tot aan de zomer 2019 een pilot gedraaid ‘18-/18+’ om de overgang naar volwassenheid te versoepelen. Die pilot gaan we structureel vormgeven door de aanbevelingen uit de pilot te borgen in ons werkproces. Samenwerking met SZMH, leerplicht, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC) en leerlingenvervoer is hierin essentieel.
- Recent heeft SZMH een andere werkwijze ingevoerd. Zij werken nu met integrale gebiedsteams waarbinnen specialisten vertegenwoordigd zijn die een bepaald werkgebied bedienen. We gaan onderzoeken welke invloed de nieuwe werkwijze van SZMH heeft op de herijking van onze toegang en vice versa.

04. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN

Er zijn wettelijke ontwikkelingen die op gemeenten af gaan komen. De meeste ontwikkelingen pakken we op binnen de regio Maastricht-Heuvelland.

Beschermd wonen

Gemeenten krijgen een eigen verantwoordelijkheid om de taak beschermd wonen uit te voeren. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2022. Momenteel voert Maastricht als centrumgemeente beschermd wonen uit. Lokaal zijn we bezig met het treffen van voorbereidingen op deze verandering. Middels de pilot Housing realiseren we voor deze doelgroep passende ondersteuning en woonruimte nabij hun sociale netwerk in Gulpen-Wittem in plaats van in een instelling. Het uitgangspunt is dat mensen met ondersteuning, bescherming en behandeling wonen in een omgeving die hen bekend is onder het motto ‘een beschermd thuis’. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig wonen en onderdeel uitmaken van de samenleving.

Wet verplichte gezondheidszorg

De Wet Verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) gaat in op 1 januari 2020 en vervangt de huidige Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ). Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Een belangrijke verandering is dat verplichte zorg straks ook buiten een GGZ-instelling opgelegd kan worden. De taken die de gemeente hiervoor onder andere dient uit te voeren, zijn het oppakken van meldingen, het nemen van een crisismaatregel en het uitvoeren van verkennend onderzoek.

Wet inburgering

Per 1 januari 2021 wordt de nieuwe Wet inburgering ingevoerd. De gemeente wordt hiermee verantwoordelijk voor de begeleiding van alle mensen met inburgeringsplicht. Samen met de inburgeringsplichtige inwoner stelt de gemeente een plan op gericht op het leren van de taal in combinatie met werk, vrijwilligerswerk, studie of stage. Er zijn voor inburgeraars drie leerroutes mogelijk met ieder eigen leerdoelen. Er is een route gericht op vervolgonderwijs, een route gericht op het behalen van het inburgeringsexamen en een route die deelname aan de maatschappij stimuleert.

Omgevingswet

Binnen de fysieke domeinen bereiden we ons voor op de omgevingswet die in 1 januari 2021 ingaat. Een belangrijk doel van de omgevingswet is het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Het is belangrijk dat er, zowel intern als extern, een goede samenwerking is tussen het fysiek en Sociaal Domein.

05. MONITORING

Na de transitie in 2015 is het binnen de transformatie van het Sociaal Domein nu essentieel om de veranderdoelen die we nastreven te realiseren. Met het monitoren van gegevens en resultaten houden we meer zicht op wat er gebeurt in onze gemeente en kunnen we gerichter sturen op ontwikkelingen.

Gezondheidsmonitor Zuid-Limburg

De GGD Zuid-Limburg onderzoekt de gezondheid, leefstijl van inwoners uit Zuid-Limburg. Zij zet de data per gemeente af tegen het Zuid-Limburgse gemiddelde. De Gezondheidsmonitor bestaat uit de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen en de Gezondheidsmonitor Jeugd. De Gezondheidsmonitors vinden elke vier jaar plaats en de cijfers worden verwerkt in de Gezondheidsatlas Zuid-Limburg. Deze gebruiken we om ontwikkelingen op basis van verschillende thema's te monitoren zoals beweeggedrag, eenzaamheid, mantelzorg, etc.

Burgerprofielen Samen Doen

Binnen de regio Zuid-Limburg is onze werkwijze met de burgerprofielen uniek. Dit geeft inzicht in de ontwikkeling van inwoners op de thema's zelfredzaamheid en participatie. In 2016 heeft de GGD op basis van de cijfers van de gezondheidsmonitor een nulmeting uitgevoerd. In 2019 heeft een vervolgmeting plaatsgevonden.

Aan het eind van de looptijd van dit integrale beleidsplan Sociaal Domein zal er wederom een meting plaatsvinden om de ontwikkelingen van de burgerprofielen te kunnen volgen om hiermee iets te kunnen zeggen over de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners.

BURGERPROFIEL	BEGRIPSOMSCHRIJVING	2016	2019
Samenredzame burgers	Willen en kunnen voor zichzelf zorgen (zelfredzaam) en leveren een actieve bijdrage aan de gemeenschap (participerend)	32%	43%
Zelfredzame burgers	Kunnen voor zichzelf zorgen (zelfredzaam), de bijdrage aan de gemeenschap is beperkt of afwezig (beperkte participatie).	45%	37%
Afhankelijk actieve burgers	Kunnen niet (volledig) voor zichzelf zorgen (weinig zelfredzaam), participeren actief in de gemeenschap (participerend)	8%	7%
Afhankelijk passieve burgers	Kunnen niet (volledig) voor zichzelf zorgen (weinig zelfredzaam), leveren geen of beperkte bijdrage aan de gemeenschap (beperkte participatie)	15%	13%

Sturing toegang

Monitoring is een belangrijk thema binnen de visie op de vernieuwde toegang. De komende periode gebruiken we om de instroom, doorstroom en uitstroom nauwkeuriger te gaan monitoren. De toegang heeft zo zicht op de samenwerking met en resultaten bij aanbieders. Deze informatie gaan we bundelen om zo aan te leveren bij de inkooporganisatie van de gemeente Maastricht voor de gesprekken die zij voert in het kader van leveranciersmanagement. Ook gebruiken we dit inzicht om de toegang zorgvuldig te laten verwijzen naar aanbieders die de goede resultaten halen, een prettige samenwerkingspartner zijn en bij voorkeur geen wachtlijsten hebben.

We ontvangen tevens managementrapportages van onze ketenpartners zoals Stichting Trajekt, Stichting MEE en Steunpunt Mantelzorg Zuid, maar ook van SZMH. De rapportages kunnen we gaan vergelijken met trends en ontwikkelingen uit onze toegang waardoor we nauwkeuriger hierop in kunnen spelen.

Wat gaan we doen?

- Tweemaal per jaar worden het college en de gemeenteraad geïnformeerd over zorgontwikkelingen jeugd en Wmo via managementrapportages.
- Het streven is om het gebruik van algemene voorzieningen inzichtelijk te maken via het cliëntvolgsysteem.
- Er wordt jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd uitgevoerd.
- De managementrapportages van ketenpartners vergelijken met trends en ontwikkelingen uit onze eigen managementrapportages en hier op inspelen met beleid en actiepunten.

Monitoren samen met inwoners

Het is belangrijk om van onze inwoners te horen hoe zij het Sociaal Domein ervaren. De Adviesraad Sociaal Domein is een onafhankelijke vertegenwoordiging van inwoners uit onze gemeente die het college gevraagd en ongevraagd advies geeft over voorgenomen en gevoerd beleid aangaande het Sociaal Domein. Wij betrekken de Adviesraad Sociaal Domein bij de beleidsontwikkeling, beleidsimplementatie, beleidsuitvoering en beleidsevaluatie opdat zij bijdragen aan de totstandkoming of verbetering van dit beleid.

Inwoners verenigt in zelfsturingsgroepen bereiken we via algemene voorzieningen zoals de Hoeskamers. Door nauw contact te onderhouden met zowel vrijwilligers als deelnemers van deze initiatieven kan de gemeente signalen aanhoren en inspelen op mogelijkheden om beleid te evalueren en verder door te ontwikkelen.

Wat gaan we doen?

- We voeren regulier overleg met de adviesraad Sociaal Domein. De zelfsturingsgroepen hebben vaste overlegmomenten waar de gemeente bij kan aansluiten.

Communicatie

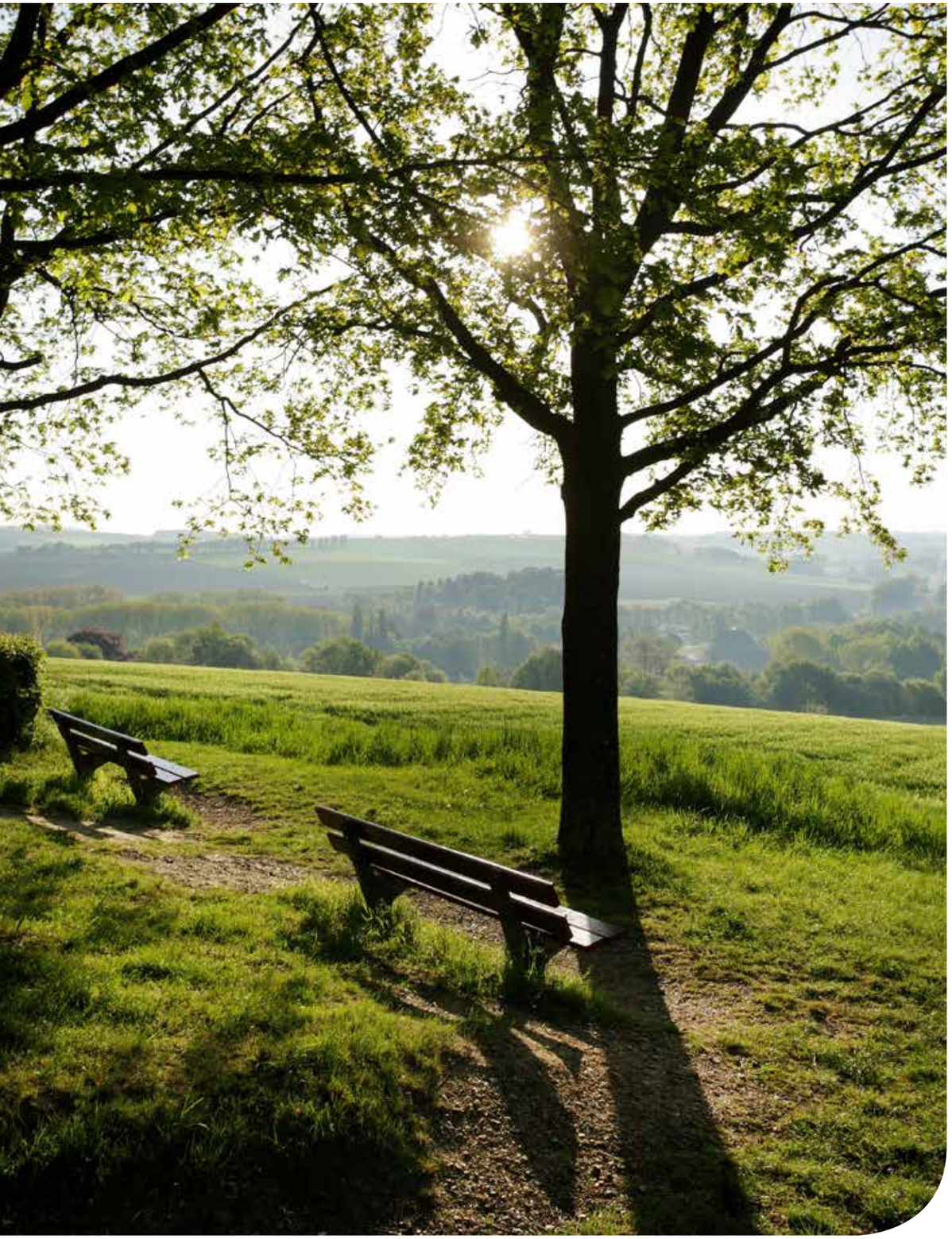
Om de actiepunten die in dit plan staan zichtbaar te maken (en de effectiviteit ervan te vergroten voor inwoners en andere partijen) gaan we gedurende de looptijd van dit plan communiceren over de ontwikkelingen en de stappen die gezet zijn om de ambities te verwezenlijken. We gebruiken hiervoor onder andere onze gemeentelijke communicatiekanalen of maken een aanpak op maat als het onderwerp zich daarvoor leent of de omgeving daarom vraagt.

Wat gaan we doen?

- Wij gaan aan de slag met een vervolg op de Samen Doen krant.

BEGRIPPENLIJST

ALGEMENE VOORZIENING	Een algemene voorziening is het aanbod van diensten of activiteiten vrij toegankelijk is en gericht op maatschappelijke ondersteuning.
ALZHEIMERCAFÉ	Het Alzheimercafé is een ontmoetingsplaats voor iedereen die met beginnende dementie te maken heeft: partners, familieleden en vrienden, zorgverleners, mantelzorgers en andere betrokkenen. Maar ook voor mensen met beginnende dementie. Het Alzheimercafé vindt één keer per maand plaats en wordt georganiseerd door de vrijwilligers van Stichting Leven naast de Brouwerij (www.levennaastdebrouwerij.nl). Het Alzheimercafé Gulpen wordt ondersteund door Alzheimer Nederland, Envida, Sevagram, Trajekt, Paus Fransiscusgroep Wijlre en Steunpunt Mantelzorg Zuid.
BIJZONDERE BIJSTAND	Bijzondere bijstand valt onder aanvullende inkomensondersteuning. Het is bedoeld voor de financiering van noodzakelijke kosten, ontstaan door bijzondere omstandigheden, die een inwoner niet zelf kan betalen. Het college bepaalt of iemand aanspraak kan maken op bijzondere bijstand. Dit is mede afhankelijk van het inkomen en bezittingen.
BUURTTEAM	Het buurtteam is een groep van ongeveer 7 bijstandsgerechtigde inwoners die werken in de openbare ruimte en het groenonderhoud onder begeleiding van een werkbegeleider van Annex. Het doel is hen te activeren en als onderdeel van hun re-integratie te laten participeren in de maatschappij, teneinde de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen en de uitstroom naar werk te bevorderen.
CJG043	Het Centrum voor Jeugd & Gezin Maastricht-Heuvelland, oftewel het CJG043, is het digitale informatie- en adviespunt op het gebied van opgroeien en opvoeden voor de Maastricht-Heuvelland gemeenten. Het doel van CJG043 is om ouders/opvoeders op een laagdrempelige manier te helpen om op eigen kracht om te gaan met opvoed- en opgroeivraagstukken. (www.cjg043.nl)
GECERTIFICEERDE INSTELLINGEN	Gecertificeerde instellingen worden van overheidswege gecertificeerd om maatregelen in het kader van de jeugdreclassering en jeugdbescherming (ondertoezichtstelling en voogdij) te mogen uitvoeren. De gecertificeerde instellingen in onze regio zijn Bureau Jeugdzorg, de William Schrikker Groep en Leger des Heils.
HOESKAMER	Hoeskamer is dialect voor huiskamer. Het is een plek in de buurt waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. De Hoeskamers zijn ontstaan vanuit burgerinitiatieven. Bij alle Hoeskamers zijn gemotiveerde vrijwilligers betrokken. Zij inventariseren de behoeften van de deelnemers om daar hun programma op aan te kunnen passen. Met de Hoeskamers proberen zij verschillende doelen te bereiken, zoals: inwoners van de kern en omstreken uit hun isolement halen, een netwerk in de kern bieden, een zinvolle dagbesteding bieden, eenzaamheidsbestrijding, verzamelplaats van waaruit initiatieven ontstaan, signaalfunctie. In de gemeente Gulpen-Wittem zijn er momenteel 7 Hoeskamers. Elke Hoeskamer bereikt ongeveer 20-25 personen.
IKC	IKC staat voor Integraal en Inclusief Kindcentrum. Dit is een voorziening voor kinderen van 0-13 jaar waarbij primair onderwijs, peuter/kinderopvang en jeugdzorgpartners samen gehuisvest zijn en nauw samenwerken met elkaar.
JEUGDHULP	Jeugdhulp zijn alle vormen van hulp en ondersteuning variërend van licht ambulant tot en met intensieve, zeer gespecialiseerde zorg in een al dan niet gesloten setting voor jongeren en gezinnen in de leeftijd tot 23 jaar.
JEUGDZORG	Jeugdzorg is de verzamelnaam voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.
KIES	KIES staat voor kinderen in scheidingssituaties. KIES is een laagdrempelig en preventief groepsprogramma gericht op kinderen van 8 t/m 12 jaar die te maken hebben (gehad) met de scheiding van hun ouders.
NATIONAAL JEUGD ONTBIJT	Het Nationaal Jeugd Ontbijt (NJO) ondersteunt ouders om een dagelijks ontbijt voor hun kinderen te kunnen verzorgen ter bevordering van gezondheid, welzijn en betere schoolprestaties. Wekelijks ontvangen gezinnen, die een dagelijks ontbijt niet kunnen betalen of het door andere omstandigheden niet georganiseerd krijgen, een box met 7 ontbijten per kind.
NO CREDIT, GAME OVER	No Credit, Game Over! is een stadsspel dat jongeren in beweging brengt rond het thema schulden. Aan de hand van digitale media dienen de jongeren zich een weg te banen door de stad. Op een interactieve manier ondervinden zij wat het betekent om op eigen benen te staan en schulden te hebben. Tijdens het spel leren ze zich wapenen tegen de valkuilen van de consumptie-maatschappij en gaan ze in een groepje manieren zoeken om de schulden van ‘hun’ personage aan te pakken.
MAATWERKVOORZIENING	Hulp en ondersteuning die niet vrij toegankelijk is. Het is persoonlijke hulp wanneer algemene voorzieningen onvoldoende zijn. Een maatwerkvoorziening krijgt u alleen na een onderzoek door een medewerker van de toegang.
PERINATALE STERFTE	Perinatale sterfte is de term die gebruikt wordt als een foetus vanaf 22 weken zwangerschap komt te overlijden, of als een baby in de eerste 7 dagen na de geboorte overlijdt.
REPAIRCAFÉ	Bij het Repaircafé kunnen inwoners kapotte spullen brengen. Samen met de aanwezige vrijwilligers van Stichting Leven naast de Brouwerij worden ze, indien mogelijk, gerepareerd. Hiermee worden producten voorzien van een tweede leven en wordt voorkomen dat producten onnodig worden weggegooid. Het Repaircafé brengt mensen bij elkaar en bezoekers hebben de mogelijkheid om zelf ook te leren hoe ze spullen kunnen repareren.
SENIORENPROJECTEN	Sevagram organiseert wekelijks 'Seniorenprojecten' (Wijlre, Epen, Mechelen, Eys) onder professionele begeleiding. Deelnemers kunnen hier op laagdrempelige wijze leeftijdsgenoten uit de buurt ontmoeten en samen deelnemen aan diverse activiteiten. Om aan de seniorenprojecten deel te nemen is geen indicatie nodig. De seniorenprojecten zijn bedoeld voor 65-plussers.
SZMH	Sociale Zaken Maastricht Heuvelland is de sociale dienst van zes gemeenten in Zuid-Limburg, waaronder de gemeente Gulpen-Wittem.
TAALCAFÉ	Het Taalcafé is een wekelijkse bijeenkomst om samen de Nederlandse taal te leren. Onder het motto ‘alles kan als het maar met communiceren in het Nederlands te maken heeft’ gaan deelnemers samen met vrijwilligers van Leven naast de Brouwerij met elkaar praten, lezen, schrijven, oefenen, maar vooral ook contact met elkaar hebben.
TAFELTJE DEKJE	Tafeltje Dekje is de warme maaltijdvoorziening van Sevagram voor ouderen. De maaltijden worden door de Stichting Vrijwillige Hulpdienst Gulpen-Wittem warm bezorgd bij de mensen thuis.
45PLUS AANPAK	De 45plus aanpak van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland ondersteunt mensen van 45 jaar en ouder op weg naar een passende baan of een vorm van vrijwilligerswerk.

SAMEN DOEN!
Gulpen-Wittem

GEMEENTE
Gulpen-Wittem